

מאוצרות הפרשה

'דריסה', לא 'חלדה', לא ארגנטינה – ואם נשפך קפה, אתה מוסיף עליו קצת יותר ועתר וממשיך הלאה ☺ ולכן אני מברך אותך – שתזוכו לגדל אותו כמו דגים – סטירה אחת והכל מסתדר!!! ☺ ☺ ☺

ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלקים בזה (מט,ט)

פירש"י הראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה. ויש להבין מדוע קידש יוסף את אסנת דוקא בשטר ולא בשאר דרכים שהאשה נקנית בהם, כדאיתא בריש קידושין ב'. ו"ל דהא קיי"ל המקדש בלא עדים אין חוששין לקידושיו ואפילו ששניהם מודים בקידושין כדאיתא בקידושין (ס"ה). איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושיו ואפילו ששניהם מודים. וא"כ י"ל דכיון דלא היו ליוסף עדים כשרים א"כ על כרחך לא היה יכול לקדש אלא בשטר אירוסין, שהרי איתא בגיטין (ג:) כתב ידו ואין עליו עדים אם נישאת הולד כשר, והרי איתקשא הויה ליציאה וא"כ כמו שנט כשר בדיעבד בכתב ידו ה"ה שטר אירוסין נמי כשר בכתב ידו ללא עדים ושפיר הראה יוסף ליעקב רק שטר אירוסין. (פרדס יוסף)

יששכר חמור גרם (מט, יד) "בעל הטורים" מביא מדרש, שקולו של החמור גרם ללידת יששכר, כי לאה שמעה את קול חמורו של יעקב, והבינה שיעקב הגיע, ויצאה לקראתו והביאה אותו לאהל שלה ונולד יששכר. שאל רבי גדליה אייזמן זצ"ל, מה התורה באה לרמוז לנו כאן דבר זה, שקולו של החמור גרם ללידת יששכר? התשובה היא, לפעמים נדמה לבן אדם בכל מיני הזדמנויות, מה אני כבר יכול לעשות, מי אני ומה אני? עליו לזכור, הנה מי גרם ללידת שבט יששכר, אשר ממנו יצאו חכמים וסופרים, יודעי בינה לעיתים? נעירת חמור! ומה כבר שווה נעירת החמור? והנה התוצאה "יששכר"! (מדשן ביתך)

ויט שכמו לסבול ויהיה למס עובד (מט, טז) בספר "בנין דוד" כותב, במילים אלו יש רמז על מה שתלמידי חכמים מתפרנסים בניסים, שהרי הגמ' אומרת, שהאות מ' סופית והאות ס' בשני לוחות הברית, בנס היו עומדים, וכמו כן פרנסתם של לומדי התורה הינם בדרך נס. וזהו שרמז הפסוק "ויט שכמו לסבול" ללמוד תורה, וכיון שלומד תורה, "ויהי למס עובד", שפרנסתם הוא נס, כמו האותיות "מס". (שם)

ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף (טז,ט)

איתא בפירוש רבותינו בעלי התוס' על התורה דכיון שחזרו מלִקבור את אביהם ועבר יוסף על הבור שהשליכוהו בו אחיו אמר ברוך שעשה לי נס במקום הזה, אמרו עדיין שגאה טמונה בלבו ובפירוש החיד"א שם כתב דכן איתא במדרש. וקשה מדוע כתבו "שחזרו" מלִקבור אביהם ואמאי לא הזכירו שבירך בהליכתו, ואין לומר דלפני הקבורה היו אונן ואינו יכול לברך כיון דכתב הרמ"א ביו"ד סימן שמ"א סעי' ג' דהנושאים את הנפטר מהלך ב' ימים מחויבים במצוות וכאן הרי היה מרחק רב בין מצרים לא"י. וי"ל עפ"י מה דכתב במעבר יבוק דכשחוזרים מבית החיים אין לילך באותה דרך וא"כ י"ל דבהליכתם לא הלכו דרך אותו הבור ורק בחזרתם כשהלכו בדרך אחרת רק אז עברו דרך הבור, ולכן רק אז בירך יוסף. ועל כרחך מוכרחים לומר כהמעבר יבוק דלא חוזרים בדרך שהלכו בה דאם גם בהליכתם ראו את הבור שוב לא היה יכול יוסף לברך. אף אם נאמר דאונן אינו מברך אף כשמובילים את הנפטר בדרך רחוקה של כמה ימים, שהרי ראה את הבור תוך ל' ושוב אינו יכול לברך. (פרדס יוסף)

ועשית עמדי חסד ואמת (מז, כט) פירש"י דחסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול. ויש לדייק בלשונו של רש"י דהוי ליה לרש"י לפרש בקיצור דחסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת כי הוא ללא תשלום גמול, ומדוע הוסיף רש"י שאינו "מצפה" לתשלום גמול. ויש לבאר דלכאורה קשה הרי גם לחסד שעושים עם המתים יש שכר כדאיתא במו"ק כ"ח: דיספד יספידוניה ויקבר יקברוניה דהיינו שהמספיד יספידוהו והקובר יקברוהו, וא"כ איך אמר יעקב אבינו דהקבורה היא חסד של אמת, ולכן פירש"י שאינו "מצפה" לתשלום גמול, דבאמת יש שכר ותשלום גמול גם על הקבורה אך איש אינו רוצה ואינו מצפה וממתין על שכר זה שהרי כל אחד רוצה לחיות ובחרת בחיים ולא למות עבור כבוד זה שיעשו לו אחרי מותו, וכיון שעושה זאת רק עבור מצוות גמילות חסד לכן נקרא חסד של אמת. (קהלת יצחק הובא ביקרא דאורייתא)

אל נא תקברני במצרים (שם)

בעל ה"פה קדוש" שואל, מדוע ציוה יעקב דווקא את יוסף שיקבור אותו במערת המכפלה, ומדוע לא השביע את שאר בניו. רש"י כבר עונה על שאלה זו, ופירש, למי שהיה יכולת בידו. אך ה"פה קדוש" מוסיף, כשנפטר אדם, באים בניו וחושבים היכן לקבור את אבא. הנטייה הראשונה היא לקבור ליד אשתו. ממילא לכל האחים לא היתה שום הוה אמינא שיקברו אותו במקום אחר, שהרי אבא נפטר וצריכים לקבור אותו ליד אשתו, במערת המכפלה. אבל יוסף, אמא שלו נקברה בבית לחם, כאן חשש יעקב שיוסף יאמר, אכן נקבור את אבא ליד אמא, בבית לחם. לכן השביע דווקא אותו, וגם התנצל בפניו על זה שלא קבר את רחל בארץ ישראל. (מדשן ביתך)

וידגו לרב בקרב הארץ (מח, טז)

שח הרה"ג רבי ברוך רוזנבלום שליט"א, סיפר לי חבר, שכשנולד לו הבן, הוא הלך לספר לרב שלו – "ואז אמר לי הרב: 'אני מברך אותך שתחנך אותם ב'וידגו לרב בקרב הארץ – ועניתי אמן', אבל לא כ"כ הבנתי את הברכה, אז שאלתי אותו: 'הרב, איזו מין ברכה זאת?!' – וככה הוא הסביר לי; 'אתה יודע כמה פרוצדורות עובר הבשר, עד שהוא מגיע לסופר?! – יוצאת משלחת של שוחטים לארגנטינה; לפני השחיטה, בודקים את הסכין בשתים עשרה בדיקות; כשהכל בסדר והסכינים כהלכה – מביאים את הבהמות, מעלים אותם על הליין ושוחטים. אח"כ פותחים את הבהמה ומתחילים לנפח – לבדוק שאין חורים בריאה. אח"כ בודקים שאין סירכות בריאה – אם הכל בסדר 'חלק בית יוסף' – מתחילים לבתר את הבהמה; מס' 5...6...7...8 – שמים בניילון – שמים פלומבה וקדימה בטיסה ישירה לארץ; עד שזה מגיע, לוקח עוד כמה שבועות; עד שאתה קונה ומביא הביתה, צריך לשים בסיר ולהרבות בתפילות שיתבשל טוב – עם יין/בלי יין ... עם דבש/בלי דבש ... עם כוסברה/בלי כוסברה ... פרוצדורה שלמה! אחרי שכבר בישלת – צריך להיזהר כשאתה הולך עם כוס קפה במטבח, שלא יבוא הילד וייתן לך 'קטנה' בטעות, והקפה יטוס ישירות לסיר עם הבשר – ואז כל המשלחת, והשחיטה, והטיסה וכו' – הכל ילך לפח ☺ אבל אם קנית בורי – נותן לו נבוטה על הראש ומפריח את נשמתו – שם אותו על האש עם קצת זעתר – דליקטס! – לא

התורה – מונעת את הצרה מלכתחילה!

יִמְלֵאוּ לוֹ אַרְבַּעִים יוֹם כִּי כִּן יִמְלֵאוּ יְמֵי הַחֲנֻטִים וַיִּבְכוּ אֹתוֹ מִצְרַיִם שִׁבְעִים יוֹם (נ', ג')

ופרש"י: "ויבכו אותו וגו' - ארבעים לחניטה ושלישים לבכיה לפי שבאה להם ברכה לרגלו שכלה הרעב והיו מי נילוס מתברכין".

לכאורה עלינו להבין: מדוע כאשר נפטר יוסף לבית עולמו – לא מצינו שביכו המצרים את מיתתו, אלא רק נאמר (להלן פסוק כ"ו): "וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֶאָה וָעֶשְׂרִי שָׁנִים וַיַּחְנְטוּ אֹתוֹ וַיִּשֶׂם בְּאָרוֹן בְּמִצְרַיִם? הן אמנם התברכה מצרים לרגלו של יעקב, אולם ככלות הכל, לכאורה, תרומתו של יוסף לכלכלת מצרים לא היתה פחותה מתרומתו של יעקב!

את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

באחת הערים בליטא, נערכה מגבת חירום לטובת הקמת בית חולים יהודי, כאשר בראש המגבת עומד רבן של כל ישראל, רבינו ה'חפץ חיים' בכבודו ובעצמו. במסגרת המגבת – התכנסו גבירים רבים, כאשר כל אחד מהם מכריז בקול על תרומתו: זה תורם מיטה לבית החולים, זה תורם חמש מיטות, זה עשר, וכן הלאה. איש איש כברכת ה' אשר בידו.

ה'חפץ חיים' האיר פניו אל התורמים וכיבדם, מתוך הערכה למאמצייהם לטובת המטרה הנעלה. אולם למרבה ההפתעה, כאשר נכנסו אל החדר במהלך המגבת מספר תלמידי ישיבות – קיבלם ה'חפץ חיים' במאור פנים מיוחד, תוך שהוא נוהג בהם כבוד רב, הרבה מעבר לכפי שנהג בגבירים הגדולים...

יחסו של ה'חפץ חיים' לאותם בחורים – היה לצנינים בעיני הגבירים, שראו בכך משום פגיעה בכבודם, עד שאחד מהם קם ושאל בתמימות מעושה: "כמה מיטות תורמים הבחורים הללו, שהצדיק מכבד אותם כל כך?". אולם להפתעת כל הנוכחים – ה'חפץ חיים' נענה והשיב: "דעו לכם, כי כל בחור מבין אלו – מרים תרומה של חמישים מיטות לבית החולים!".

לשמע תשובתו של ה'חפץ חיים', השתוממו הגבירים: "היתכן?" שאלו, "הלא אנו, שעשירים כולנו, לא יכולים להרשות לעצמנו לתרום אלא חמש או עשר מיטות לכל היותר... כיצד יעלה על הדעת שאותם בחורים, חסרי כל, ירימו איש איש תרומה של חמישים מיטות? הרי מדובר בסכום עתק שבודאי אינו ברשותם!" טענו הגבירים, וה'חפץ חיים' הסביר ואמר:

"אכן, צודקים אתם... בחורים אלו הינם חסרי כל... ובכל זאת: כל אחד מהם מרים תרומה של חמישים מיטות לבית החולים, משום שבזכותו של כל אחד מהם יחסך הצורך בחמישים מיטות בבית החולים! בזכות התורה שהם לומדים – נמנעים חוליים רבים לאין מספר, כך שאין צורך במיטות בכדי לאכלס את החולים שלא יחלו!"

הרי לנו, כי בכח התורה להגן ולהציל, כך שהצרה תמנע מלכתחילה, וממילא – יחסך הצורך לפתור את הבעיה שלא תתעורר... ומכאן, תשובה לשאלתנו:

שכן אמנם יוסף הרים תרומה משמעותית ביותר לכלכלתה של מצרים, כאשר דאג לכלכל את המצרים בתקופת הרעב, אולם לא היה בכוחו אלא להתמודד עם בעיית הרעב אחרי שהיא כבר נוצרה... לעומת זאת, יעקב, שהיה עמוד התורה בעולם – יכול היה בכח התורה למנוע את הצרה מלכתחילה, וכפי שמצינו שנתברך הנילוס לרגליו כך שהרעב כלל לא פקד את הארץ בימיו!

לפיכך, כאשר נפטר יעקב לבית עולמו – ביכו המצרים את מותו הרבה יותר מכפי שביכו את מותו של יוסף, שהרי תרומתו של יעקב היתה משמעותית הרבה יותר: הוא יכול היה למנוע את הרעב – ולא רק להתמודד איתו לאחר שהגיע! ("ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

השכרת דירה למחללי שבת

שאלה: הרבה אברכים שמתחתנים אין להם אפשרות לרכוש דירה במקום מגוריהם, כגון בבני ברק או בירושלים או בקרית ספר, ולכן הם קונים דירה במקום שהמחירים יותר זולים, כאשר כוונתם להשכיר את הדירה, ומדמי השכירות שיקבלו ישלמו חלק מהשכירות במקום מגוריהם. אבל ע"פ רוב, הדירה שרכשו נמצאת במקום שאין אפשרות להשכירה לשומר תורה ומצוות, ויש להסתפק אם מותר להשכיר דירה למחלל שבת, כשמסתבר לומר שידליק את החשמל בשבת, וישתמש במעלית בשבת, ויעשה עוד עבירות בדירה?

תשובה: נחלקו גדולי הפוסקים אם מותר להשכיר דירה למחלל שבת (שמסתמא יחלל שבת בדירה בהדלקת האור והדלקת המזגן ושימוש במעלית), כשאין לו דירה משלו שיוכל להשאיר שם, ויצטרך לשכור דירה מיהודי אחר, ואין לו אפשרות לשכור דירה מגוי, דמצד אחד יש כמה סניפים להקל: א. אינו נותן לו חפצא דאיסורא, אלא חפצא דהתירא ששייך לעשות בו איסור, ובוזה יש לתלות דאולי לא יחלל שבת, עכ"פ לא יותר ממה שמחלל לפני ששוכר הדירה (שו"ת מנחת שלמה ח"א ס' ל"ה וח"ב ס' צ"ז). ב. מותר להושיט חפץ שמיועד להיתר ולאיסור גם אם השני ודאי יכשל, ובפרט במקום הפסד מרובה כיון שכוונת המשכיר לדבר היתר (אג"מ או"ח ח"ב ס' ס"ו). ג. גם לשיטת המל"מ שהמשכיר עובר בלפני"ע אע"פ שהשוכר יכול לשכור דירה מישראל אחר, מ"מ אם הישראל האחר הוא שוגג (סברת הבית יצחק) או שבודאי ישכיר לו (סברת החלקת יעקב), המשכיר רק נחשב כמסייע, ואז יש לצרף כמה סניפים להקל, אב"א דאין איסור מסייע במומר (ש"ך ודגו"מ – דלא כמ"א וכת"ס ובנין ציון ושו"ע הרב ומ"ב), ואב"א אין איסור מסייע כשהוא לפני זמן האיסור (שו"ת כת"ס ובנין ציון – דלא כמ"ב), ואב"א שמא השוכר יחזור בתשובה (מהרש"ם). אבל פוסקים אחרים ס"ל דיש להחמיר, וכן פשטות לשון המ"ב (ס' רמ"ג סק"ב), דהרי לתלות שהשוכר לא יחלל שבת דחוק מאוד, ובפרט שההיתרים של מסייע למומר, או לפני זמן האיסור, אינם מוסכמים, בפרט שיש"א שההיתר הוא רק במכירה ולא בשכירות, ועוד דלא מצאנו הסברא שמא יחזור בתשובה או שמא ימות לקולא אלא לחומרא. (הגאון רבי יו"ט זנגר שליט"א)

חידה שבועית

נר ואפראים צופים ביחד 11 ש, ידוע שהנר צופה 10 ש יותר מהאפראים, מה מחירם של האפראים?

תשובה לחידה פריש: וישמיני לאב לפריעה. תשובה לחידה: דובר האמת הוא יצחק, יעקב משקר ואומר שהוא יצחק שקרנים או יצחק דובר אמת. 88 חסד: אברהם פקטר נ"י

מזל טוב

מרכיב העיר: משפחות פישר – שאולוב להולדת התאומים הנכדים משפחות דיאמנט להולדת הבן משפחות קרמן – פריד (מרכיב העיר) לאירוסיה הבן משפחות נגר- סלומון לנשואי הבת הנכדה משפחות הירושלמי – דלא כמ"ב, דלא כמ"ב, דהרי לתלות

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

בגובה רמי גרינברג, ראש העיר

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל